

EESTI 2006. AASTA ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- **Eesti maksebilansi jooksevkonto puudujääk moodustas 2006. aastal 14,8% SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹. See näitab, et Eesti majandus kasvas kiiresti ning investeringud ja eratarbimine suurenesid. Absoluutväärtuses oli puudujääk 30,4 miljardit krooni.**
- **Maksebilansi reservvara kasvas 7,5 miljardit krooni.**
- **Väliskapitali sissevool toimus põhiliselt muu investeringukapitalina.**
- **Jooksevkonto defitsiidi suurenemise põhjuseks oli eelkõige väliskaubanduskonto puudujäägi kasv ning väiksemal määral jooksevülekannete ülejäägi kahanemine.**
- **Kapitaliülekannete ülejääk suurenes ligi kolm korda ning oli 5,1 miljardit krooni.**

Kaupade konto puudujääk suurenes aastaga ligi 50%, moodustades 33,9 miljardit krooni ehk 17% SKPst. Kaubakonto puudujääki suurendasid eelkõige transpordivahendid – ainuüksi sõiduautosid veeti sisse 7,2 miljardi krooni eest rohkem, kui neid välja veeti. Puudujäägi kasvule aitasid kaasa ka keemia- ja garderoobikaubad ning naftatooted; seevastu toidukaupade grupi puudujääk vähenes. Ülejäägiga olid kaks kaubagrupi: puit ja puittooted ning mööbel jm tööstuskaubad.

2006. aastal jätkus kaupade ekspordi kiire kasv, olles aastaga suurenenud 22%. Kasvu mõjutas enim see, et mineraalsete toodete eksport suurenes 2005. aastaga võrreldes 2,6 korda. Eelkõige veeti ELi-välistes riikidesse eelnevalt Venemaalt ja Valgevenest töötlemiseks sisse veetud mootorikütust. Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid masinad ja seadmed, naftatooted ning puit ja puittooted. Kaupade sisseveo 27%se kasvu taga olid samuti suurel määral naftatooted, mille import kasvas kaks korda, aga ka transpordivahendid, mille sisse-vedu suurenes poole võrra. Kaubaimpordis olid suurima osakaaluga masinad ja seadmed, järgnesid naftatooted, transpordivahendid ja keemiakaubad.

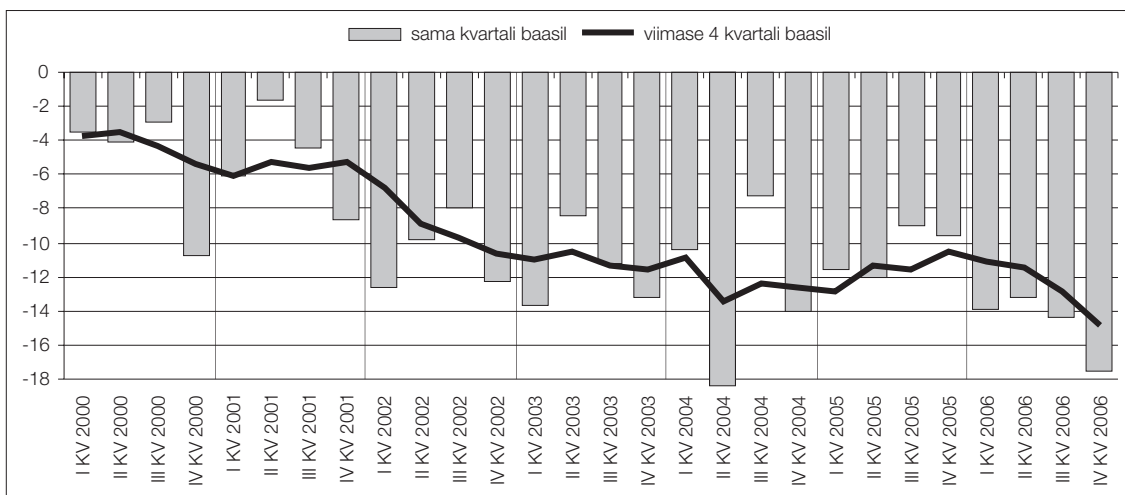
Suurim väliskaubanduspartner oli Euroopa Liit, hõlmates 65% kaupade väljaveost ning 73% sisseveost. Euroopa Liidu riikide osa kaubavahetuses on aastaga vähenenud: ekspordi puhul 12 protsendipunkti ja impordi puhul 3 protsendipunkti. ELi osakaalu langus Eesti väliskaubanduses oli suuresti tingitud Eesti ja kolmandate riikide vahel naftasaaduste vahendamise mahu järsust kasvust. Absoluutmahus kaubavahetus ELi riikidega siiski kasvas. 2005. aastaga võrreldes on suurenenud SRÜ riikide, eelkõige Venemaa osa nii ekspordis kui impordis. Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Läti, Venemaa ja USA, impordipartnerid aga Soome, Venemaa, Saksamaa, Rootsi ja Leedu.

Teenuste konto ülejääk moodustas 12,8 miljardit krooni, jäädes ligilähedaselt eelmise aasta tasemele. Teenuste müük kasvas aastaga 9% ja ost 12%. Teenuste konto suurima osakaaluga teenuseliigi – veoteenuste – konto ülejääk kasvas, sest veoteenuste müük suurenes ostust kiiremini, eelkõige mere- ja maanteevedude puhul. Samal ajal tähtsusetult teise teenuseliigi – reisiteenuste – konto ülejääk vähenes. Seda põhjustas ühelt poolt Eestit

¹ Jooksevkonto puudujääk reinvesteeritud tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas 10,4% SKPst.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

Kirje	2003	2004	2005					2006				
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku
Jooksevkonto	-15 415,6	-18 351,6	-4 474,9	-5 230,9	-4 006,4	-4 426,2	-18 138,4	-6 362,4	-6 815,9	-7 489,5	-9 691,8	-30 359,7
Kaubad ja teenused	-10 199,6	-11 918,7	-2 149,5	-2 823,2	-2 338,2	-3 356,9	-10 667,8	-3 862,5	-4 622,3	-5 755,7	-6 891,6	-21 132,1
Kaubad	-21 666,7	-25 499,0	-4 366,8	-6 208,4	-6 166,0	-6 554,7	-23 295,8	-5 743,7	-8 534,4	-9 829,1	-9 833,3	-33 940,5
kreedit (FOB)	63 443,7	75 199,5	21 409,6	23 606,6	25 320,7	27 811,2	98 148,2	28 381,0	30 796,7	29 796,2	30 955,7	119 929,6
deebet (FOB)	-85 110,4	-100 698,5	-25 776,4	-29 815,0	-31 486,7	-34 366,0	-121 444,0	-34 124,7	-39 331,1	-39 625,3	-40 789,0	-153 870,1
Teenused	11 467,1	13 580,3	2 217,3	3 385,2	3 827,7	3 197,9	12 628,1	1 881,2	3 912,1	4 073,4	2 941,7	12 808,4
kreedit	30 674,0	35 666,4	7 872,9	10 098,5	10 796,6	11 068,2	39 836,2	8 192,8	11 210,1	12 694,8	11 261,5	43 359,3
deebet	-19 206,9	-22 086,1	-5 655,6	-6 713,3	-6 968,9	-7 870,3	-27 208,2	-6 311,6	-7 298,0	-8 621,5	-8 319,8	-30 550,9
Tulu	-7 375,2	-7 950,9	-2 494,9	-2 976,4	-1 839,9	-1 418,2	-8 729,3	-2 375,5	-2 694,1	-1 796,3	-2 496,6	-9 362,5
kreedit	3 449,5	5 484,4	1 579,8	1 837,0	2 773,0	2 273,2	8 463,0	2 322,3	2 986,0	3 459,3	3 379,0	12 146,6
deebet	-10 824,8	-13 435,3	-4 074,6	-4 813,4	-4 612,9	-3 691,4	-17 192,3	-4 697,8	-5 680,0	-5 255,6	-5 875,6	-21 509,1
Jooksevülekanded	2 159,2	1 518,0	169,5	568,7	171,6	348,8	1 258,7	-124,3	500,4	62,5	-303,6	134,9
kreedit	3 670,7	5 276,7	1 398,1	1 670,3	1 350,4	1 848,6	6 267,4	1 336,8	1 846,6	1 418,2	1 303,9	5 905,5
deebet	-1 511,5	-3 758,7	-1 228,6	-1 101,5	-1 178,8	-1 499,8	-5 008,7	-1 461,1	-1 346,2	-1 355,7	-1 607,5	-5 770,5
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	18 260,3	21 532,8	6 698,7	3 266,6	4 521,3	8 748,6	23 235,2	5 898,6	7 690,1	10 557,6	14 708,3	38 854,6
Kapitalkonto	685,2	1 145,3	468,9	327,3	181,3	789,9	1 767,5	1 191,3	1 300,7	956,6	1 672,2	5 120,8
Finantskonto	17 575,1	20 387,5	6 229,7	2 939,3	4 340,0	7 958,7	21 467,6	4 707,3	6 389,5	9 600,9	13 036,1	33 733,8
Otseinvesteeringud	10 716,0	8 746,9	13 786,5	15 458,3	2 654,5	-2 880,1	29 019,2	5 766,9	-504,8	335,3	1 588,5	7 185,9
Välismaal	-2 149,2	-3 388,6	-892,2	-2 529,8	-1 642,1	-2 663,2	-7 727,3	-1 830,7	-3 635,2	-5 095,9	-2 314,0	-12 875,8
Eestis	12 865,3	12 135,5	14 678,6	17 988,1	4 296,6	-216,9	36 746,4	7 597,7	3 130,4	5 431,2	3 902,5	20 061,7
Portfellinvesteeringud	2 431,6	9 102,6	-5 576,7	-20 959,0	-5 331,6	4 454,7	-27 412,6	-11 975,2	-1 292,8	-6 294,5	4 249,3	-15 313,2
Nõuded	-5 351,6	-4 775,7	-3 692,5	-2 575,7	-4 609,4	59,3	-10 818,4	-5 618,7	-1 725,0	-7 590,6	-502,8	-15 437,2
Omandiväärtpaberid	-1 028,9	-2 893,5	-1 373,5	-1 243,1	-1 467,8	-764,5	-4 848,9	-1 243,2	-1 044,8	-685,1	-1 745,0	-4 718,1
Võlaväärtpaberid	-4 322,7	-1 882,2	-2 319,0	-1 332,6	-3 141,6	823,8	-5 969,5	-4 375,5	-680,2	-6 905,6	1 242,2	-10 719,1
Kohustused	7 783,2	13 878,3	-1 884,2	-18 383,2	-722,2	4 395,4	-16 594,2	-6 356,5	432,3	1 296,2	4 752,1	124,0
Omandiväärtpaberid	1 526,9	2 205,3	-9 703,8	-10 127,2	842,0	2 809,3	-16 179,6	-29,0	329,1	1 296,4	3 526,6	5 123,2
Võlaväärtpaberid	6 256,2	11 673,0	7 819,5	-8 256,0	-1 564,2	1 586,1	-414,6	-6 327,5	103,1	-0,3	1 225,5	-4 999,2
Tuletisinstrumendid	-19,3	-8,3	45,4	-62,8	-74,9	-5,3	-97,7	103,8	42,1	-33,7	-26,2	86,0
Nõuded	-139,2	-35,1	61,9	-42,9	-24,7	19,3	13,5	96,8	-7,3	-59,2	-202,3	-172,0
Kohustused	120,0	26,8	-16,5	-19,8	-50,2	-24,6	-111,2	7,0	49,4	25,5	176,0	258,0
Muud investeeringud	4 446,8	2 546,4	-2 025,4	8 502,7	7 092,0	6 389,5	19 958,8	10 811,8	8 144,9	15 593,8	7 224,6	41 775,1
Nõuded	-2 284,6	-11 168,8	-12 047,9	5 477,4	-2 127,6	-2 008,9	-10 706,9	-5 138,4	1 097,6	8 574,0	-3 240,7	1 292,5
Pikaajalised	-565,7	-6 052,6	-1 961,8	-3 678,6	3 096,5	7 975,9	5 432,1	-866,7	-1 547,0	-283,5	-564,4	-3 261,5
Lühiajalised	-1 718,9	-5 116,1	-10 086,1	9 156,1	-5 224,1	-9 984,8	-16 139,0	-4 271,7	2 644,6	8 857,5	-2 676,4	4 554,0
Kohustused	6 731,4	13 715,1	10 022,5	3 025,3	9 219,6	8 398,3	30 665,7	15 950,2	7 047,3	7 019,8	10 465,3	40 482,6
Pikaajalised	4 309,1	3 740,5	2 690,0	1 886,7	6 055,0	5 454,0	16 085,6	4 623,7	12 727,1	-5 408,3	5 944,5	17 887,0
Lühiajalised	2 422,3	9 974,7	7 332,5	1 138,6	3 164,6	2 944,3	14 580,1	11 326,5	-5 679,8	12 428,1	4 520,8	22 595,6
Vead ja täpsustused	-532,7	244,2	467,6	471,1	-471,1	-680,4	-212,8	-810,6	931,2	140,6	-1 232,2	-971,0
Üldbilanss	2 312,1	3 425,4	2 691,4	-1 493,3	43,8	3 641,9	4 883,9	-1 274,3	1 805,4	3 208,6	3 784,3	7 523,9
Reservvara	-2 312,1	-3 425,4	-2 691,4	1 493,3	-43,8	-3 641,9	-4 883,9	1 274,3	-1 805,4	-3 208,6	-3 784,3	-7 523,9

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

külastanud Soome turistide arvu vähenemine ning teiselt poolt residentide välismaal tehtud reisikulutuste suurenemine. Kolmandal kohal olevate muude äriteenuste ülejääk jäi samaks. Kasvas ka arvuti- ja infoteenuste ülejääk; ehitusteenuste väike ülejääk muutus aga puudujäägiks. Teenuste konto struktuuris erilisi muutusi ei toimunud. Veo-, reisi- ja muude äriteenuste osakaal kokku teenuste ekspordis moodustas ligi 90% ja impordis 84%.

Teenuste ekspordis oli ELi osakaal 72% ning impordis 74%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (8,2 miljardit krooni) ning suurim negatiivne saldo Saksamaaga (0,9 miljardit krooni).

Sisemajanduse koguprodukti otseste koostisosade, kaupade ja teenuste eksport kokku kasvas aeglasemalt kui import, mistõttu nende negatiivne saldo kahekordistus aastaga ning hõlmas 10,3% SKPst (2005. aastal 6,2%).

Tulukonto puudujääk suurenes mõnevõrra ja moodustas 9,4 miljardit krooni. Eesti residentide välismaal teenitud tulu kasvas ligi poole ja mitteresidentide Eestis teenitud tulu neljandiku võrra, ulatudes vastavalt 12,1 ja 21,5 miljardi kroonini. Nii nagu 2005. aastal, moodustas ka 2006. aastal residentide poolt välismaal teenitud tulust 40% tööjõutulu ning ülejäänu investeerimistulu. Viimasest omakorda ligi 60% oli reinvesteeritud tulu, mille osakaal tõusis aastaga oluliselt. Seevastu mitteresidentide Eestis teenitud tulust valdav osa (96%) oli investeerimistulu ning ülejäänu tööjõutulu. Mitteresidentide investeerimistulu laekus peamiselt Eestisse tehtud otseinvesteeringutelt, millest ligi pool oli reinvesteeritud tulu. Tulukonto puudujääk reinvesteeritud tuluta, mille puhul reaalselt rahaliikumist ei toimu, oli vaid 0,2 miljardit krooni.

Eesti residentide välismaal teenitud ning mitteresidentide Eestis teenitud tööjõutulu kasvas poole võrra ja moodustas vastavalt 4,9 ja 0,9 miljardit krooni. Residentid töötasid välismaal peamiselt Soomes, Ühendkuningriigis, Iirimaa ja Rootsis; Eestis leidsid töö Soome, Rootsi, Ukraina, Poola ja Venemaa residentid.

Ligi 90% residentide investeeringutulust pärines ELi liikmesriikidest. Residentid teenisid tulu valdavalt Läti, Leetu, Küprosele ning Saksamaale tehtud investeeringutelt. Üle poole residentide investeerimistulust (55%) said finantsvahenduse investorid, väiksemal määral veonduse, laonduse ja side ning kinnisvara, rentimise ja äritegevuse investorid. Eestisse tehtud investeeringutelt teenisid tulu samuti peamiselt EList pärit investorid (90%), eelkõige Rootsi, Soome ja Ühendkuningriigi investorid. Mitteresidentid teenisid Eestis investeerimistulu peamiselt finantsvahendusest (37%) ning mõnevõrra hulgi- ja jaekaubandusest, kinnisvara, rentimise ja äritegevuse valdkonnas ning töötlevast tööstusest.

Jooksevülekannete ja kapitalikonto ülejääk kokku suurenes aastaga 74% ning moodustas 5,2 miljardit krooni, sellest jooksevkonto ülejääk oli vaid 0,1 miljardit krooni. Jooksevülekannete konto ülejäägi ligi kümnekordne vähenemine oli tingitud valitsemissektorile laekunud maksete vähenemisest ning muude sektorite lähe-

tatud maksete suurenemisest. Kapitalikonto ülejääk kasvas aastaga kolm korda. Kui 2005. aastal moodustus kapitalikonto ülejääk valdavalt valitsemissektorile laekunud kapitaliülekannetest (90%), siis 2006. aastal kasvas seda lisaks kapitaliülekannete kahekordistumisele ka 2,3 miljardi krooni ulatuses immateriaalse vara müük.

FINANTSKONTO ülejääk suurenes aastaga enam kui poole võrra ning moodustas rekordilised 33,7 miljardit krooni. Kapitali sissevool toimus valdavalt muu investeringukapitalina ning osaliselt ka otseinvesteringutena; portfelliinvesteringute puhul oli tegemist netoväljavooluga.

Otseinvesteringute sissevool ületas nende väljavoolu 7,2 miljardi krooni võrra. Välismaised otseinvesteringud Eestis kasvasid 20,1 miljardi krooni võrra, jäädes küll tunduvalt alla 2005. aasta tasemele (mil mahtu mõjutas Hansapanga ülevõtmine), kuid olles samas tunduvalt suuremad kui varasematel aastatel. Ka Eesti investeringud välismaale olid rekordilised, ulatudes 12,9 miljardi kroonini.

Kaks kolmandikku Eestisse tehtud otseinvesteringutest moodustas reinvesteeritud tulu, 12% oli aktsia- või osakapital ning ülejäänud muu otseinvesteringukapital. Praktiliselt kõik 2006. aastal Eestisse tehtud otseinvesteringud pärinesid ELi riikidest, seejuures pooled Rootsist ning 30% Soomest. Otseinvesteringutest 61% tehti finantsvahendusse, viiendik töötlevasse tööstusse ning veidi ka veondusse, laondusse ja sisesse.

Residentide poolt välismaale tehtud otseinvesteringutes hõlmasid aktsia- või osakapitali investeringud 45%, reinvesteeritud tulu kolmandiku ning muu otseinvesteringukapital ligi neljandiku. Eelmise aastaga võrreldes langes aktsia- või osakapitali osakaal ning kasvas ülejäänud kahe komponendi tähtsus. Residentide otseinvesteringutest 88% tehti ELi liikmesriikidesse, valdavalt Lähti (37%), Leetu (27%) ja Soome (16%). Aktiivsemad välismaale otseinvesteerijad olid finantsvahenduse (39%), kinnisvara, rentimise ja äritegevuse (34%) ning hulgi- ja jaekaubanduse investorid.

Portfelliinvesteringute netoväljavool oli 15,3 miljardit krooni. Nõuded suurenesid praktiliselt sama suures ulatuses, seejuures omandiväärtpaberite nõuded 4,7 miljardit ja võlaväärtpaberite nõuded 10,7 miljardit krooni. Omandiväärtpaberite nõuete kasvu taga olid muu sektori ettevõtted, võlaväärtpaberite puhul põhiliselt valitsemissektor ning muud sektorid. Portfelliinvesteringute kohustuste maht jäi peaaegu eelmise aasta tasemele, kuna omandiväärtpaberite kohustused kasvasid ligikaudu samas mahus, kui vähenesid võlaväärtpaberite kohustused. Omandiväärtpaberite kohustusi suurendasid muu sektori ettevõtted ning võlaväärtpaberite kohustusi vähendasid valdavalt krediidiasutused.

Muude investeringute netosissevool kasvas 2005. aastaga võrreldes kaks korda ning moodustas rekordilised 41,8 miljardit krooni. Muu investeringukapitali nõuded vähenesid 1,3 miljardit krooni, kohustused aga suurenesid 40,5 miljardi krooni võrra, sealhulgas laenukohustused 18,5 ja sularaha ja hoiuste kohustused 21 miljardit krooni. Laenukohustusi kasvatasid põhiliselt muu sektori ettevõtted, sularaha- ja hoiuste kohustusi krediidiasutused.

* * * * *

2006. aasta III kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk oli täpsustatud andmetel 7,5 miljardit krooni ehk 12,8% viimase nelja kvartali SKP suhtes.

2007. aasta I kvartali esialgne ja 2006. aasta täpsustatud maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 26. juunil 2007 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond